

УДК 007: 304: 070

Башкатова М. П.¹, Скуртул Г. С.²

¹студ. гр. СН-312 НУ «Запорізька політехніка»

²канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТИВНИЙ ПОДКАСТИНГ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ: ТЕМАТИЧНІ ТА ФОРМОТВОРЧІ АСПЕКТИ

Після початку повномасштабного вторгнення відбувся сплеск аудіоподкастингу. Наразі цей формат набирає популярності на стрімінгових майданчиках Spotify, Apple Podcasts, Podcast Go, а також на платформі YouTube. За даними ресурсу Listen Notes: The Best Podcast Search Engine [7], в Україні станом на березень 2026 року доступні 3 756 подкастів. За майже два з половиною роки їхня кількість зросла в півтора рази (2 544 подкастів було на платформі в жовтні 2023 року). Науковиця Г. Скуртул пояснює такий розвиток трансформацією радіопроєктів у циклічні продукти зі складною внутрішньою драматургією, композицією, продуманим музичним оформленням і підсиленою наративною історією [5, 51].

Стрімкі зміни ринку зумовлюють дослідницький інтерес до нього, проте в науковому дискурсі тематична палітра подкастів висвітлена нерівномірно. Наразі увага науковців прикута до загальних аспектів подкастингу: причин популярності, особливостей слухання та проблемно-тематичної поліфонії. В українському журналістикознавстві типологію і жанрову реалізацію подкастів вивчали Т. Булах, О. Дмитровський, І. Гаврилюк, О. Дубенська, Г. Скуртул, В. Любченко, Ю. Соловійова. Водночас вузькотематичні ніші, зокрема спортивний подкастинг, досі залишається поза увагою дослідників, що дисонує зі світовими трендами. Згідно зі звітом Cumulus media, подкасти про спорт входять до п'ятірки топтем, які найчастіше обирають слухачі, поряд із жанром «трукрайм», новинами та попкультурою [6]. Аналізуючи український медіаринок, коментатор Віталій Волочай зазначає, що попри традиційне запізнення світових трендів [4], з 2022 року в Україні відбувся сплеск створення спортивних подкастів, які мають значний потенціал для розвитку галузі.

З огляду на зростаючу популярність сегменту та брак системних розвідок щодо його формотворчих особливостей, ми ставимо за мету каталогізувати подкасти про спорт на українському медіаринку, що з'явилися після 24 лютого 2022 року. Саме необхідність подолання цієї наукової прогалини та аналіз нових тематичних тенденцій зумовлюють актуальність нашої наукової розвідки.

Після початку повномасштабного вторгнення подкастери, що продовжили записувати епізоди, у нових випусках намагалися підсумовувати

результати, на яких зупинилися турнірні таблиці в різних видах спорту, оскільки внаслідок вторгнення РФ достроково завершили всі чемпіонати, які тривали в Україні. Через це подкасти здебільшого не записувалися – не було звичних спортивних подій, частина авторів мобілізувалася, дехто включився у волонтерську діяльність чи евакуювався і облаштовувався на новому місці. Це стосується і фанатської спільноти, зокрема, футбольних вболівальників чемпіонату України, які масово долучалися до тероборони або лав ЗСУ. За кілька місяців ситуація змінилася: відбувся сплеск нових подкастів як реакція на адаптацію суспільства до реалій війни. Виникла потреба в контенті, що дозволяв би відволіктися або повернутися до звичних інтересів. Водночас через тотальну залученість до військових та волонтерських процесів в аудиторії поменшало часу на детальне відстеження новин, тож аудіоформат став зручним інструментом, щоб залишатися в курсі подій за умов обмеженого ресурсу. Крім того, пауза в національних першостях стимулювала інтерес до іноземних чемпіонатів. Відповідаючи на цей запит, частина авторів переорієнтувалася на закордонні турніри, що врешті призвело до кількісного та тематичного розширення ринку спортивних подкастів в Україні.

Після відновлення спортивних турнірів подкастери продовжили висвітлювати змагання, історії атлетів та аналізувати трансформації галузі, спричинені війною. Наприклад, проєкт «Базований Podcast» позиціонується як джерело оперативної інформації про здобутки українських спортсменів; водночас його команда активно займається адвокацією та збором доказів участі російських атлетів в окупації України. Деякі проєкти виникли як пряма реакція на події, що розгортаються з 24 лютого 2022 року. Серед них – цикл із п'яти епізодів «На своєму полі» Петра Троця (Urban Space Radio). Автор фокусується на історіях команд, які відновили роботу попри обстріли, акцентуючи на незламності й бажанні продовжувати шлях до спортивних висот. Також з'явилися формати з гостями, які рефлексують над наслідками вторгнення (подкаст «Втік з офісу»).

Динаміку сегмента наочно демонструє трансформація професійної премії «СЛУШНО». Після сплеску 2022 року організатори перейшли від форматної до тематичної класифікації, запровадивши номінацію «Найкращий подкаст про спорт». У різні роки в ній перемогали «Sporthub Єврофутбол», «chumaky» та «F1Podcast». Останній (авторства коментатора Макса Подзігуна) у 2025 році продемонстрував винятковий результат, здобувши перемогу ще у двох категоріях: «Найкращий незалежний подкаст» і «Подкаст року за версією слухачів».

У науковому дискурсі дослідниця Т. Булах [1, 14] пропонує жанрову класифікацію подкастів, поділяючи їх на інформаційні (повідомляють про новини та події) та аналітичні (передбачають оцінювання та коментування).

Аналіз українського медіаринку крізь призму цієї класифікації свідчить, що більшість спортивних аудіопроєктів тяжіє саме до аналітичного типу. Така тенденція зумовлена генезисом формату, адже спортивному подкастингу передувала традиція коментаторських трансляцій із глибоким авторським розбором. До аналітичних можемо зарахувати аудіопродукт Дмитра Шарова «Олімпійський резерв», у якому автор разом із гостями пояснює тонкощі циклічних видів спорту на професійному та аматорському рівнях. Таку ж аналітичну спрямованість має подкаст «F1Podcast» Максима Подзігуна, у випусках якого автор пропонує оперативний огляд ключових подій, робить екскурси в історію спорту і відповідає на запити аудиторії. Натомість інформаційний сегмент на українському ринку представлений проєктами вузької спеціалізації, як-от: «А весла де?» (веслування), «12×3» (бокс) та «Наші Янкі» (новини про українців у MLS). Ці подкасти фокусуються передусім на оперативному повідомленні новин у межах конкретних спортивних дисциплін.

Аналізуючи тематичну спеціалізацію, один із сегментів спортивних подкастів – подієві охоплюють змагання, які розгортаються в часі. У них автори розповідають про особливості гонок чи виступів на різноманітних турнірах, відповідно до календаря змагань, наприклад, Формули-1 («F1 Podcast» (М. Подзігун), «Formula Ukrainian» (М. Куц), «Проста Формула» (А. Бакуров, Д. Бойко). Крім висвітлення поточних подій у подкастах може бути детальний опис перебігу сезону з коментуванням та аналізом новин у певному виді спорту: «Розбір падінь» (українська Прем'єр-ліга), «Кошик м'яч» (НБА, баскетбол), «Штатна ситуація» (НБА, НФЛ), «Тенісні віруючі» (теніс).

Окрему нішу займають подкасти, структуровані навколо життєдіяльності конкретних футбольних клубів або ліг: «Ревучий подкаст» («Челсі»), «Радіо Мюллер» («Баварія»), «Левенятко | Англійський футбол». Цікавим явищем є акцент на «українському сліді» в закордонних першостях, що простежується в проєктах «Truskawkowa річка. Польський футбол з українським акцентом» та «Наші Янкі – усе про українців у MLS». Вузька тематична спрямованість дозволяє авторам чітко фокусувати контент на запитах конкретних спортивних спільнот. Це демонструють подкасти: «Чумаки» (біг), «Велоподкаст» (велоспорт), «А весла де?» (веслування), «12×3» (бокс), «Пляжкаст» (пляжний волейбол). Водночас на ринку аудіоподкастів є і мультидисциплінарні проєкти, які не обмежуються однією спеціалізацією та записуються універсальними медіастудіями чи професійними журналістами, як-от «Базований Podcast» та «Sporthubmedia».

За рівнем професіоналізму Т. Булах [1, 14] виокремлює професійні та аматорські проєкти. До професійного сегмента належать подкасти журналістів, які оперують статистикою, фахово аналізують результати та

пропонують експертне коментування подій. Натомість аматорські подкасти часто створюють тренери з бігу чи фітнесу, які допомагають аудиторії підтримувати фізичну форму в умовах війни або використовувати спорт як засіб психологічного розвантаження. Прикладами таких проєктів є «GymKast», «Just run» та «Низький пульс». До журналістських професійних проєктів на українському ринку зараховуємо подкасти: «Коментаторська» (О. Мандзій, С. Захарченко), «Точимо леза. Подкаст про фігурне катання» (І. Мушинська, К. Макаревська), «Нестріляючий лижник» (А. Сухецький), а також мультидисциплінарні й нішеві проєкти за участі В. Волочая, І. Мушинської, І. Бойка, Ю. Шевченка («White Circus», «Єврофутбол»). Особливістю цих подкастів є залучення професійних атлетів як запрошених гостей, що дозволяє доповнити аналітику ведучих ексклюзивними інсайтами про «спортивні залаштунки». Цей формат успішно реалізують «Перший тенісний подкаст» (О. Черненко, С. Конторчик) та «Біжи стрибай» (І. Мушинська, В. Волочай, О. Мандзій).

Натомість американський подкастер Е. Ньюзум [3], класифікуючи аудіопродукти, керується способом їхнього створення і виокремлює: подкаст-монолог, подкаст-інтерв'ю, подкаст-дискусію, наративні та документальні подкасти. На українському аудіоринку до подкасту-монологу можна віднести: «Нестріляючий лижник» (біатлон), «F1 Podcast» (Формула-1), «12×3» (бокс). У категорії подкастів-інтерв'ю помітними є проєкти «Олімпійський вогонь», «HeProBig», «run FOR fun. Біг заради задоволення» та «Давай з понеділка!». Водночас до подкастів-дискусій, де контент будується на живому обговоренні теми кількома спікерами, належать: «Сичарня» (футбол), «Думки диванного експерта» (теніс, футбол), «3 понеділка!» (аматорський спорт) та «Подкаст UA-Футбол».

За словами В. Волочая, в українському сегменті домінує подієвий подкастинг, водночас відчувається дефіцит аудіосеріалів, документальних проєктів та продуктів, зосереджених на конкретних чемпіонатах (наприклад, про французьку Лігу 1, де виступає українець Ілля Забарний) [4]. Такі формати є складнішими у виробництві, проте вони вже представлені на ринку. Зокрема, наративні спортивні подкасти пропонують комплексне висвітлення певного явища чи події, де коментарі учасників та експертів інтегровані в цілісну історію. Одним із перших зразків цього жанру став реаліті-подкаст «Виклик» Суспільного Мовлення. У ньому Катя Ніколенко готується до півмарафону під наглядом тренера Сергія Попова, а динаміка підготовки та інтрига щодо фінального результату формують наративну напругу. Крім того, через наратив автори реконструюють архівні історії, що простежується в спецвипусках «F1 Podcast Club». Документальний складник на українському медіаринку представлений спецпроєктами, що досліджують конкретні змагання впродовж тривалого часу. Серед них варто виділити:

«Спортивний вайб: зимова олімпіада», «Український біатлон: історії успіху» та серію випусків проєкту «Наші 30. Жива історія», присвячену становленню незалежного спорту України.

Отже, повномасштабне вторгнення рф зумовило інтенсифікацію кількісного та якісного зростання українського спортивного подкастингу. Реагуючи на суспільний запит, автори трансформували цей сегмент із суто інформаційного в глибоко аналітичний та рефлексивний. Ключовою тенденцією періоду стала професіоналізація контенту: залучення атлетів і тренерів як постійних експертів, дозволило медіапродуктам вийти за межі простої констатації результатів, пропонуючи слухачам ексклюзивні інсайти і розуміння внутрішніх процесів у спортивних інституціях. Водночас виокремилися два стратегічні напрями рефлексії: частина проєктів фокусується на адаптації українського спорту до реалій війни, тоді як інша задовольняє потребу в ескапізмі та міжнародній експертизі через аналіз іноземних чемпіонатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Булах Т. Класифікація подкастів як наукова проблема. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Філологія. Журналістика. 2023. Т. 34 (73). № 6. С. 205–211.

2. Мамонова Г. В Україні з'явилась перша професійна премія для подкастерів. *Суспільне Подкасти – серед номінантів*. *Суспільне Культура*. URL: <https://surl.lt/nwvoko> (дата звернення: 01.04.2026).

3. Нюзум Е. Гучніше! Як створювати круті подкасти. Харків : Віват, 2022. 336 с.

4. Подкасти про спорт: лагідна подкастизація та відставання на 10 років | Віталій vllat Волочай. *Мед для вух*. URL: <https://surl.li/aigylh> (дата звернення: 03.04.2026).

5. Скуртул Г. Як звучить війна: наративні подкасти як продукт медіаконвергентності. *Держава та регіони. Соціальні комунікації* : Запоріжжя, 2023. № 4 (56). С. 50–58.

6. Cumulus Media And Signal Hill Insights' Podcast Download – Report. *Westwood One*. URL: <https://surl.lu/njwixm> (дата звернення: 18.03.2026).

7. Podcast database. *Listennote*. URL: <https://www.listennotes.com/podcast-datasets/solutions/> (дата звернення 31.03.26).